

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.X.30.025/2012/15.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a ... dr. Sebők Imre ügyvéd) által képviselt **K Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ... felperesnek a dr. Tarr Ágnes ügyvéd ... által képviselt Cs. Önkormányzata ... I.rendű, a C. Zártkörűen Működő Részvénytársaság felszámoló által meghatalmazott ... dr. Cserba Attila ügyvéd) által képviselt **SZ. Zártkörűen Működő Részvénytársaság „felszámolás alatt”** ... II.rendű, és a dr. Szabó Tamás jogtanácsos által képviselt **U. Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ... III.r. alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt a Csongrád Megyei Bíróságnál 7.G.40.266/2010 számon indult és a Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.334/2011/7. számú ítéletével befejezett perében a felperes részéről 29. sorszám, míg az I.rendű alperes által 30. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján indult felülvizsgálati eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.334/2011/7. számú jogerős ítéletének az I.r. alperes javára fizetendő első- és másodfokú perköltség megállapítására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és helyette arra kötelezi a felperest, hogy az I.r. alperes részére 15 napon belül 5.000.000 (azaz Ötmillió) forint + ÁFA elsőfokú, és 2.240.000 (azaz Kettőmillió-kettőszáznegyvenezer) forint + ÁFA másodfokú perköltséget fizessen meg. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.rendű alperesnek 1.120.000 (azaz Egymillió-egyszázhuszezer) forint + ÁFA, a II.rendű alperesnek 200.000 (azaz Kettőszázezer) forint + ÁFA és a III.rendű alperesnek 600.000 (azaz Hatszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

A felperes és a II.r. alperes 2003. óta üzleti kapcsolatban álltak, több hitel- és bankgarancia szerződést kötöttek, melyek biztosítékaul a II.r. alperes a felperessel - különböző időpontokban - a lejárt és jövőbeni követeléseit tárgyában engedményezési szerződéseket kötött, illetve a II.r. alperes ingó- és ingatlan vagyonát terhelő keretbiztosítéki jelzálogjogot alapítottak.

A II. és III. r. alperesek között 2009. január 27-én követelésen alapított zálogszerződés és óvadéki szerződés jött létre, amelynek értelmében a III.r. alperes javára 500 millió forint és járulékai erejéig első ranghelyű zálogjogot alapítottak a szerződés mellékletében felsorolt, valamint a II.r. alperesnek a jövőben megkötendő szerződéseiből eredő követelésein (2.2.pont). Megállapodtak abban is, hogy a jövőbeli szerződésekből származó követelések minden további jogi aktus nélkül zálogtárgynak minősülnek attól az időponttól kezdődően, amikor az adott jövőbeli szerződést a zálogkötelezett (II.r. alperes) megkötötte, továbbá, hogy a zálogkötelezett a zálogjog fennállása alatt a zálogtárgyakat sem egészében, sem részben nem engedményezi és nem terheli meg (4.1.a) pont).

Az I.r. alperes és a II.r. alperes által vezetett konzorcium 2009. október 22-én Vállalkozási szerződést kötött a Serházzugi Holt Tisza belvíz- és árvízvédelmi vízépitési munkálatainak kivitelezésére, mely alapján a II.r. alperest megillető vállalkozói díj összegét bruttó 444.870.000 Ft-ban határozták meg. A kibocsátott részszámlákon szerepeltetett vállalkozói díjat az I.r. alperes a teljesítést követő 60 napon belül banki átutalással volt köteles megfizetni a vállalkozó II.r. alperes III.r. alperesnél vezetett számlájára. A Vállalkozási szerződést 2010. január 25-én módosították, a teljesítési határidőt meghosszabbították 2010. július 31-re.

A II.r. alperes a 2009. október 26-án kötött 280-09-0204/6. számú szerződéssel a felperesre engedményezte az I.r. alperessel szemben a fenti vállalkozási szerződésből fennálló 355.896.000 Ft+25 % ÁFA összegű vállalkozói díj követelését. A szerződésben felsorolták azokat a korábban a felperes és a II.r. alperes között létrejött szerződéseket, amelyekből származó összes fennálló vagy a jövőben

esedékessé váló vagy keletkező fizetési kötelezettség biztosítására szolgál az engedményezett követelés (Engedményezési szerződés 1.a)-b) pont.).

Az Engedményezési szerződés 5. pontjában a felek megállapodtak, hogy a felperes az engedményezett követelésekből származó összegeket közvetlenül a biztosított kötelezettségek engedményező általi megfizetéseként írja jóvá, így az engedményezés teljesítési engedményezésnek minősül. Ennek érdekében a felperest az Engedményezési szerződés hatályba lépésének napjától megilleti a jog, hogy az engedményezett követelésekkel szabadon rendelkezzen, és azokat a biztosított kötelezettségek törlesztéseként felhasználja (a) pont). Az engedményezett követelésekből befolyó összegeknek a biztosított kötelezettségekből származó követelések maradéktalan kielégítése után fennmaradó részét a felperes az engedményező II.r. alperes számára visszafizeti (b) pont). A II.r. alperes készfizető kezességet vállalt nem teljesítés esetén a felperes felé (7/d) pont). Kikötötték, hogy a szerződés addig marad hatályban, amíg a biztosított kötelezettségek teljes egészében visszafizetésre kerülnek és a banknak a biztosított szerződések alapján már nem keletkezhets további követelése.

Az Engedményezési szerződés 1. számú mellékletét képezte az Engedményezési értesítő, melyet az I.r. alperes polgármestere aláírt, és az önkormányzat pecsétjével látott el. Ennek a 4. pontja tartalmazta, hogy az I.r. alperes az értesítés kézhezvétele után már csak az értesítőben megjelölt bankszámlára teljesítheti a II.r. alperessel szemben fennálló tartozását.

*

2010. január 11-én a felperes és a II.r. alperes folyószámla hitelszerződést (Szerződés) kötöttek 100 millió forint erejéig, melyben a felperes vállalta, hogy 2010. január 15.-2010. október 28. közötti időszakban a 100 millió forintos hitelkeretet a II.r. alperes rendelkezésére bocsátja. A Szerződés biztosítékeként - egyebek mellett - a 2009. október 26-án megkötött Engedményezési szerződés is szerepelt. A Szerződés 5.6. pontja szerint a felperes jogosult a biztosítéki szerződésekből eredő engedményezett bevétel folyamatos nyomon követésére.

A felperes 2010. február 1-től hatályos üzletszabályzata szerint az ügyfélnek bármely követelése, ami a felperes birtokába jut, és ami egyébként az ügyfél szabad rendelkezése alatt áll, külön biztosítéki szerződés kötése nélkül is zálogként és/vagy óvadékként szolgál a felperesnek az ügyféllel szembeni követeléseit biztosítékaul. Ha valamely biztosítékul szolgáló követelés érvényesítése esedékessé válik, a felperes jogosult a követelést érvényesíteni, az ennek során befolyt összegeket biztosítékként

kezelni, kivéve, ha az ügyféllel másképp állapodott meg. A szokásos banki biztosítékok között nevesítette az üzletszabályzat a követelésengedményezést is.

Az I.r. alperes a II.r. alperes 2010. január 27-én kibocsátott részszámláján szereplő összeg 10 %-át, 14.235.840 Ft-ot átutalt a II.r. alperes III.r. alperesnél vezetett számlájára.

A III.r. alperes 2010. március 12-én tájékoztatta az I.r. alperest, hogy a II.r. alperes követeléseire zálogjoggal rendelkezik és felszólította, hogy a II.r. alperessel kötött szerződésben megállapított módtól függetlenül az általa megadott bankszámlára utalja a II.r. alperes felé fennálló tartozásának kiegyenlítését.

A II.r. alperes 2010. április 26-án csődeljárást kezdeményezett maga ellen 2010. április 26-án, a csődeljárás kezdő időpontja 2010. április 29. volt. A felperes a csődeljárásban bejelentette az igényét, melyet a vagyonfelügyelő visszaigazolt.

A felperes a II.r. alperessel kötött folyószámla hitelszerződést 2010. május 17-én felmondta.

A vagyonfelügyelő felhívta az I.r. alperest, hogy a további kifizetéseket a II.r. alperes MKB Bank Nyrt-nél vezetett számlájára teljesítse. Erre tekintettel az I.r. alperes a második részszámla önkormányzati önerejét 2010. június 3-án a vagyonfelügyelő által megadott számlára utalta át.

A csődeljárás sikertelensége miatt a Csongrád Megyei Bíróság 8.Fpk.06-10-000693/5. számú végzésével a II.r. alperes felszámolását 2010. augusztus 13-án megindította, felszámolóként a C. Zrt-t jelölve ki.

A felperes a felszámolási eljárásban bejelentette hitelezői igényét: folyószámlahitelből eredő követelésként 79.785.828 Ft-ot, és a le nem hívott bankgaranciák alapján függő követelésként 82.198.084 Ft-ot. Közölte, hogy a fenti követelések biztosítékát ingó dolgot terhelő keretbiztosítéki zálogjog terheli, valamint tájékoztatta a felszámolót az Engedményezési szerződésről (bejelentés 6. pont), és arról, hogy az engedményezett követelések nem képezik a felszámolási vagyon részét, az a felperes tulajdona. Hivatkozott arra, hogy a szerződés alapján a II.r. alperest készfizető kezesség terheli és kérte a felszámolót, hogy a készfizető kezességvállalás alapján az I.r. alperes által meg nem fizetett összegeket függő jövőbeni követelésként igazolja vissza. A felszámoló összesen 162.419.837 Ft-ot igazolt vissza, 76.701.016 forint tőke követelést a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 49/D.§-ába, 82.198.084 Ft-ot függő követelésként a 49/D.§-ba, a fennmaradó

részt pedig a Cstv. 57.§ (1) bekezdés f) és g) pontjaiba tartozó követelésként.

A III.r. alperes 375.082.634 Ft hitelezői igényt jelentett be a felszámolási eljárásban a 2009. január 27-én megkötött zálogszerződéssel biztosított követelés érvényesítése érdekében.

Az I.r. alperes a II.r. alperessel kötött vállalkozási szerződést felmondta, és 2010. szeptember 20-án az első és második részszámlák önerőt meghaladó részének teljesítési letétként történő elfogadása iránti kérelmet terjesztett elő, melyek alapján a Szegedi Városi Bíróság 256.245.120 Ft-ot teljesítési letétként elfogadott.

A felperes leszállított keresetében 76.701.016 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az I.r. alperest.

A marasztalási kereset jogcímeiként elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a II.r. alperessel teljesítési engedményezési szerződést kötött, melynek hatályba lépésével megszerezte a II.r. alperesnek az I.r. alperessel szemben fennálló vállalkozói díj követelése jogát. Az I.r. alperes a teljesítési engedmény miatt csak a felperesi bankszámlára utalással teljesíthette volna fizetési kötelezettségét. Az I.r. alperes, miután értesült az engedményezésről, sem a II.r. alperes III.r. alperesnél vezetett bankszámlájára, sem a vagyonfelügyelő által megadott számlára nem fizethetett volna. Az engedményezés miatt a II.r. alperes I.r. alperessel szemben fennálló vállalkozói díj követelése nem tartozik a felszámolás hatálya alá eső vagyonba, az kikerült az adós rendelkezése alól.

Másodlagosan szerződésszegéssel okozott kár megtérítése jogcímén kérte az I.r. alperes kötelezését a megjelölt összeg megfizetésére.

A felperes megállapításra irányuló leszállított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, az engedményezési szerződés alapján jogosult a II.r. alperes részére nyújtott bankgaranciák beváltása esetére, a függő követelések biztosítására, 21.565.380 Ft és kamatai erejéig óvadékot képezni. A beszedett összegről a számadási kötelezettsége az alperes felé csak akkor nyílik meg, ha a bankgaranciák alapján már nincs a II.r. alperessel szemben további követelése. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az I-III.r. alpereseket a megállapítás tűrésére.

A megállapításra és a tűrésre kötelezés iránti keresetét azzal indokolta, hogy a bankgarancia szerződések alapján a jogviszonyok lezáratlanok, függő igénye van a II.r. alperessel szemben. Az engedményezési szerződés a jövőbeni követelésből származó, függő igények biztosítására - tartalmában - olyan visszatartási jogot eredményez a felperes számára, amely óvadékképzést jelent.

Az alperesek kérték a kereset elutasítását. A marasztalási kereset

tekintetében arra hivatkoztak, hogy az engedmény biztosítéki célú volt.

A II.r. alperes érvelése szerint a felszámolás elrendelésével a felperes nem jogosult az engedményezésre alapítottan igényt előterjeszteni, mert a biztosíték a felszámolási vagyonhoz tartozik, azzal kapcsolatos pénzkövetelést pedig csak a felszámolási eljárásban lehet érvényesíteni.

A III.r. alperes hangsúlyozta, hogy a II.r. alperest megillető valamennyi követelésre az engedményezési szerződés előtt kötötte meg a zálogjogot, a II.r. alperessel szemben fennálló követelésének biztosítékaul. Bár a zálogjoggal terhelt követelések engedményezése nem kizárt, az engedményezéstől függetlenül fennmaradt a zálogjog és keletkezési időpontjára tekintettel megelőzi a későbbi jogosultságot.

A megállapításra és túrésra kötelezésre irányuló kereset tekintetében az alperesek azzal védekeztek, hogy a Pp. 123. §-ában írt feltételek nem állnak fenn. A II.r. alperes kiemelte, hogy a felszámolás megindulása után - a Cstv. 38. § (5) bekezdése értelmében - óvadékképzésre sincs lehetőség.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I.r. alperesnek 1.250.000 Ft, a II.r. alperesnek 625.000 Ft, a III.r. alperesnek pedig 300.000 Ft perköltséget. A felperes és a II.r. alperes között létrejött szerződés tartalmának összefüggő értékelése alapján arra a jogi következtetésre jutott, hogy az engedményezés biztosítéki célú volt, mely osztozik a többi biztosíték jogi sorsában, ezért azzal a felperes nem rendelkezhet. A felperes és az I.r. alperes között nem állt fenn szerződés, ezért szerződésszegéssel okozott kár címén sem állapítható meg az I.r. alperes felelőssége. A II.r. alperessel kötött szerződésben írt fizetési feltételeket betartva járt el, ezért deliktuális alapon sem köteles fizetni kártérítést. A megállapítási keresettel kapcsolatban kifejtette, hogy a Cstv. 38.§ (5) bekezdés szerinti privilegizált helyzet csak a felszámolást megelőzően nyújtott óvadék tekintetében áll fenn. A bankgarancia alapján fennálló függő követelésre a Cstv. szabályai tartalmazzak rendelkezéseket, ezért a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei sem állnak fenn.

A felperesnek az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a módosított kereseti kérelmének történő helytadásra, továbbá az I.r. alperesnek a javára megítélt elsőfokú perköltség felemelésére irányuló fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az I.r. alperes részére fizetendő elsőfokú eljárási költség összegét 2.000.000 forintra felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rendelkezett a másodfokú eljárási költségről, kötelezve a felperest, hogy fizessen meg az I.r. alperesnek 600.000 Ft, a II.r. alperesnek 300.000 Ft és a III.r. alperesnek 200.000 Ft

perköltséget.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.347/2011/6. számú ítéletével jogerőre emelkedett, a Fővárosi Bíróság 25.G.42.308/2010/5. számú ítélete szerint a felperes és a II.r. alperes közötti engedményezési szerződés olyan követelésre vonatkozott, amelyen a szerződéskötés időpontjában - a felperes és a III.r. alperes között 2009. január 27-én létrejött szerződés értelmében - a III.r. alperesnek már zálogjoga állt fenn.

A másodfokú bíróság kiemelte, a felperes arra alapította a keresetét, hogy az I.r. alperes az engedményezésről történt értesítést követően nem fizette ki számára az engedményezett vállalkozói díjat, s másnak csak a kétszeres fizetés veszélyével teljesíthetett. Az I.r. alperes azzal védekezett, hogy azért nem fizethetett a felperes részére, mert a III.r. alperesnek zálogjoga állt fenn a követelésen.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a zálogjoggal terhelt követelés engedményezése érvényes jogügylet, a zálogjogosult kielégítési jogát a követelés átruházása nem érinti. Ebből következően a felperes és a II.r. alperes között a perbeli vállalkozói díj követelésre érvényes engedményezési szerződés jött létre.

Megállapította ugyanakkor, hogy az engedményezési szerződés biztosítéki jellegű volt. A folyószámla hitelszerződés kapcsán kötött engedményezési szerződés szükségképpen biztosítéki célú. A szerződés szövege és fogalomhasználata is erre utal, hiszen az engedményezést a biztosítékok között sorolták fel. A szerződés szerint bankgarancia vállalást is biztosítottak a felek ezen engedményezéssel, melyből a felperesnek az adott időpontban lejárt követelése nem állhatott fenn, ezért is kizárt, hogy a felek között teljesítési engedmény jött volna létre.

Álláspontja szerint a szerződés teljes szövegével szemben egyetlen rendelkezés alapján, amely azt teljesítési engedménynek minősíti, nem lehet megalapozott következtetést levonni a felek célját, az engedményezés jellegét illetően. Ez ellentétes lenne a Ptk.207.§ (1) bekezdésben foglaltakkal. Mindezekből arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés nem a tartozás megfizetését volt hivatott szolgálni, hanem a fennálló kötelezettség visszafizetését biztosította. Ezt a megállapítást támasztja alá az is, hogy a kölcsönszerződésen alapuló visszafizetési kötelezettséget nem szüntették meg az engedményezés megtörténtével, hanem éppen abban állapodtak meg, hogy a felperes a fennálló kötelezettség részbeni teljesítéseként számolja, számolhatja el a kötelezettől a jövőben hozzá befolyó összeget. Nem a kölcsönszerződés teljesítéseként, hanem annak teljesítése elérése végett történt az engedményezés, ezért az hitelbiztosítékként szerepel.

A kifejtett indokok alapján a felperes csak zálogjoggal terhelten szerezhette meg a követelést. Az engedményező II.r. alperes a

felperes felé jogszavatossággal tartozik, a felperes azonban szerződésszegés esetén csak a II.r. alperessel szemben léphet fel. Bár az I.r. alperes akkor járt volna el helyesen a 2010. januárjában teljesített 14.235.840 Ft vállalkozói díj tekintetében, ha azt a III.r. alperesnél vezetett számlára történő megfizetés helyett a felperes részére utalja át - hiszen akkor még nem tudott a zálogjogról - , azonban ebben az esetben a III.r. alperes a felperessel szemben léphetne fel az összeg megfizetése iránt. Így helyes értelmezés mellett a felperesnek nem lehet az I.r. alperessel szemben az engedményezésből fakadó megalapozott igénye, mert a zálogszerződés miatt a bírói letétbe helyezett összegből kifizetésre nem tarthatna igényt.

Álláspontja szerint, ha a hitelező az engedményen alapuló követelését a felszámolás kezdő időpontjáig a kötelezettől nem szedte be, a későbbiekben azzal már nem rendelkezhet. (BH2002 .364.; Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.409/2010/5).

Mivel a felszámolási vagyon része a bírói letétbe helyezett teljes összeg, ezzel ellentétes megállapításnak nincs helye.

A perköltség kiszámítása tekintetében kifejtette, hogy a felperes eredetileg ugyan 160.153.200 Ft és járulékai iránt terjesztette elő az I.r. alperessel szembeni igényét, azonban azt 76 millió forintra leszállította. Emellett megállapítási keresetet is érvényesített, de az valójában a II.r. és III.r. alperesek érdekeit érintette. Mindezek figyelembevételével, a kifejtett munkamennyiségre is tekintettel felemelte az I.r. alperesnek járó elsőfokú perköltség összegét.

A jogerős ítélet ellen a felperes és az I.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

A felperes elsődlegesen kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének megfelelő új határozat hozatalát. Kérte annak megállapítását, hogy a 76.701.016 Ft és annak 2010. július 31-től számított kamatai nem képezik a II.r. alperes felszámolás hatálya alá eső vagyonának részét, ezért kérte, hogy a Kúria kötelezze az I.r. alperest, ennek az összegnek a részére történő megfizetésére. Kérte ennek tűrésére kötelezni a II.r. és III.r. alperest.

Másodlagosan kérte, hogy az I.r. alperest a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése címén kötelezze a Kúria az összeg megfizetésére.

Harmadlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását.

Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 328.§ (3)-(4) bekezdését, 330.§ (2) bekezdését és ez alapján a 112.§ (1) bekezdését, 318.§ (2) bekezdését, 118-119.§-át, a 4.§ (1) bekezdését, 5.§ (1) és (2) bekezdését.

Felülvizsgálati kérelmének indokolásában kifejtette, hogy a

követelést a II.r. alperes a felperesre átruházta, az Engedményezési szerződés 5a) pontja tükrözi a felek akaratát. Ebből egyértelműen megállapítható, hogy a II.r. alperes teljesítési jelleggel ruházta át, míg a felperes törlesztési jelleggel fogadta el a követeléseket. Utalt a Ptk. 207.§ (1) bekezdésében foglaltakra.

Álláspontja szerint sérült a követelésen szerzett joggal jogosultként való rendelkezési joga. Az Engedményezési szerződés érvénytelenségére senki nem hivatkozott. Pusztán azok a tények, hogy a biztosítékok között felsorolásra került az engedményezés, és hogy a követelésből csak azt a követelésrészt kívánta betörleszteni, amely erejéig a követelése fennállt a II.r. alperessel szemben, mint közvetett körülmények nem írják felül a szövegszerű, okirati ügyleti akaratot.

Állította, hogy az I.r. alperestől engedményezett vállalkozói díj jogcímén áll fenn a követelése, míg a II.r. alpereshez kezesi kötelekre hivatkozással jelentett be hitelezői igényt. A követelésének besorolásával a II.r. alperes elismerte az álláspontját. A bíróságok ezt az ellentmondást nem tárták fel.

A másodfokú ítélet indokolásában szereplő az a megállapítás, mely szerint folyószámla hitelszerződésből származó követeléseket szükségképpen, azaz kizárólagosan csak biztosítéki engedmény biztosíthat, nem helytálló, ilyen rendelkezés nem létezik.

Állította, hogy az Engedményezési szerződés nem tartalmaz felfüggesztő feltételt a követelések megszerzése tekintetében, sőt a felperes a szerződés hatályba lépésétől kezdve rendelkezhet a követelésekkel.

A felperes hangsúlyozta, hogy a szerződéses kötelezettség megszegéséből eredő, I.r. alperessel szembeni kártérítési igényét az engedményezési Értesítőre, mint kötelezettségvállalásokat tartalmazó szerződésre alapozta. Az a tájékoztatás ugyanis, mely szerint a követelések kizárólag a felperes bankszámlájára teljesíthetőek, és az I.r. alperesnek az a nyilatkozata, hogy ezt tudomásul vette, kötelmet hozott létre a felperes és az I.r. alperes között, melynek elfogadásával az I.r. alperes azt a kötelezettséget vállalta a felperessel szemben, hogy a továbbiakban a követeléseket csak a megadott számlaszámra teljesíti az engedményezés értelmében. Az I.r. alperes jogellenes késlekedése miatt azonban a felperes a követelést nem tudta beszédni. Ekként az I.r. alperes felróható magatartásával jogellenesen megszegte az Értesítőben foglaltakat, ezzel a felperesnek kárt okozott, amiért a Ptk. 316. és 339. §-ai szerint kártérítés jogcímén felelősséggel tartozik.

Álláspontja szerint a jogbiztonsággal nem egyeztethető össze, hogy a II.r. és III.r. alperes olyan keretmegállapodást kötött, ami érvényes ugyan a kettőjük viszonyában, azonban ez befolyásolja

minden más olyan finanszírozó viszonyát, akik erről nem is tudnak.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében a perköltség tekintetében - az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően - kérte hatályon kívül helyezni a jogerős ítéletet és kérte a felperes kötelezését 6.350.000 Ft elsőfokú, és 2.844.800 Ft másodfokú perköltség megfizetésére.

Kifejtette, hogy a felperes marasztalási keresetének pertárgyértéke 160.153.200 Ft, míg az óvadék képzésének megállapítására és tűzésére kötelezés iránti kereset pertárgy értéke 136.704.520 Ft volt. A biztosíték az I.r. alperes által bírói letétbe helyezett összeg, az ezzel biztosított követelés pedig 136.704.520 Ft volt az eredeti keresetben, tehát ez tekinthető a megállapítás iránti kereset pertárgyértékének. A tárgyi keresethalmazatban álló követelések pertárgyértéke az I.r. alperessel szemben együttesen 296.857.720 Ft volt.

A másodfokú bíróság határozata a Pp.24.§ (2) bekezdés f) pontjába ütközik. A kereset leszállítása esetén a leszállítással érintett rész tekintetében a felperest főszabály szerint, pervesztesnek kell tekinteni, kivéve, ha a keresetleszállítást az alperes per folyamán történt részteljesítése indokolta. Az I.r. alperes a kereset elutasítása folytán pernyertes lett, ezért igényt tarthatott költségei megtérítésére, melyet a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján kellett volna kiszámítani.

A másodfokú bíróság nem tett eleget annak az indokolási kötelezettségének, hogy miért nem az ismertetett szabályok szerint számította ki az I.r. alperesnek járó eljárási költséget. Álláspontja szerint az a megjegyzés, hogy a másodfokú bíróság figyelemmel volt a jogi képviselő által kifejtett munkamennyiségre, nem adott alapot az ügyvédi munkadíj mérséklésére, mert a jogi képviselő által elvégzett munka ezt kizárja.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú perköltség összegét 5.000.000 Ft + ÁFA, bruttó 6.350.000 Ft összegben, míg a másodfokú perköltséget 2.844.800 Ft összegben kérte megállapítani, és igényt tartott a felülvizsgálati perköltség megfizetésére is.

Az I.r. alperes a felperes felülvizsgálati kérelmére vonatkozó felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítéletnek - az I.r. alperes perköltség tekintetében benyújtott felülvizsgálati kérelmén felül - hatályában való fenntartását.

Kifejtette, hogy a felperes által megjelölt jogszabályokat a jogerős ítélet nem sértette meg, mert azok nem a keresettel érvényesített jogra vonatkoznak. A felperes felülvizsgálati kérelme tartalmában a bizonyítékok mérlegelésének a hibáját állítja. Az I.r. alperes álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat a maguk teljességében feltárták és okszerűen, logikai ellentmondásoktól mentesen, a beszerzett iratokkal összhangban értékelték. Ismételten részletesen kifejtette álláspontját az engedményezés fajtája, a másodlagos jogcím és az

I.r. alperesnek a III.r. alperessel kapcsolatos eljárása tekintetében.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását - kivéve az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakat -, és kérte a felperes kötelezését a perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint a jogerős ítélet helytállóan ítélte meg az Engedményezési szerződés jogi jellegét. Előadta, hogy egyetért az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglalt okfejtéssel.

A III.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását, vagy alternatív módon az I.r. alperes által kért megváltoztatását. Fenntartotta az első és másodfokú eljárásban kifejtett jogi álláspontját.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján és megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan, az I.r. alperes felülvizsgálati kérelme megalapozott.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapján abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésével a bíróság jogerős ítéletében a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok helyes alkalmazásával állapította-e meg, hogy a felperes és a II.r. alperes között létrejött Engedményezési szerződés nem teljesítési, hanem biztosítéki célú engedményezésnek minősül. A teljesítési célú engedményezés megállapíthatósága esetén ugyanis a szerződésben megjelölt követelés nem tartozna a II.r. alperes felszámolás hatálya alá eső vagyónába, és a felperes hitelezői igényének kielégítésére nem a Cstv. szabályait kellene alkalmazni.

A Kúria a kérdés megítélésénél figyelembe vette, hogy a biztosítéki célú engedményezés a gyakorlatban kialakult fiduciárius szerződések egy formája, melynek lényege az alábbiakban foglalható össze: „Fiduciárius biztosíték alatt az olyan jogügyleteket értjük, amelyekben a tulajdonjog, tulajdonjog megszerzésére vonatkozó jog (opció) illetve követelés vagy jog jogosulti pozíciója biztosítéki szerepet tölt be. A biztosítéki pozíció létesítése úgy történik, hogy a hitelező dologi (vagy ahhoz hasonló jellegű) jog formájában többet (tulajdonjogot, opciós jogot, engedményesi státuszt stb.) kap, mint amennyit a biztosítéki cél kívánna, és ebből a többől az adós és a hitelező közötti belső viszonyban, kötelmi korlátok, kötelezettségek beépítésével vesznek vissza.” (Gárdos István-Gárdos Péter: Van-e a fiduciárius biztosítékoknak helyük a magyar jogban? Polgári jogi kodifikáció 6. évf. (2004), 1-2. sz. 33-47. oldal.)

A biztosítéki célú engedményezésnek a gyakorlatban különböző

változatai alakultak ki, melyek megfogalmazásakor a hitelezők arra törekedtek, hogy megtartsák a biztosítéki célú engedményezés hitelező számára pozitív tulajdonságait, ugyanakkor azonban elkerüljék a hátrányos megítélést. Ebből következően ún. vegyes engedményezési szerződések jöttek létre, amelyekben a hitelt nyújtó társaságok a szerződés szövegében meghatározzák az engedményezés jellegét (teljesítési engedmény), ugyanakkor annak tartalmi elemeiként a biztosítéki engedményt jellemző megoldásokban állapodnak meg a szerződő féllel.

Teljesítési engedményre utalnak a perbeli jogvita tárgyát képező Engedményezési szerződés következő pontjai:

- Az 5/a pont, melyben arról állapodtak meg a felek, hogy a felperest az Engedményezési szerződés hatályba lépésének napjától megilleti a jog, hogy az engedményezett követelésekkel szabadon rendelkezzen, és azokat a biztosított kötelezettségek törlesztéseként felhasználja.

- A 7/d. pont, melynek rendelkezései szerint a II.r. alperes készfizető kezességet vállalt nem teljesítés esetén a felperes felé, amely több jogosultságot biztosít a felperesnek, mint a Ptk. 330.§ (1) bekezdésében meghatározott sortartó kezesség.

- Az Engedményezési értesítő kibocsátása, melyet az I.r. alperes polgármestere aláírt, és az önkormányzat pecsétjével látott el. Ennek a 4. pontja tartalmazta, hogy az I.r. alperes az értesítés kézhezvétele után már csak az értesítőben megjelölt bankszámlára teljesítheti a II.r. alperessel szemben fennálló tartozását.

Ugyanakkor biztosítéki engedmény létrejöttére utalnak az Engedményezési szerződés alábbi pontjai.

- Az 1.a)-b) pontja, melyben felsorolták azokat a korábban a felperes és a II.r. alperes között létrejött szerződéseket, amelyekből származó összes fennálló vagy a jövőben esedékessé váló vagy keletkező fizetési kötelezettség biztosítására szolgál az engedményezett követelés.

- Az 5/b pontja, melyben megállapodtak, hogy az engedményezett követelésekből befolyó összegeknek a biztosított kötelezettségekből származó követelések maradéktalan kielégítése után fennmaradó részét a felperes az engedményező II.r. alperes számára visszafizeti; továbbá az, hogy kikötötték, a szerződés addig marad hatályban, amíg a biztosított kötelezettségek teljes egészében visszafizetésre kerülnek és a banknak a biztosított szerződések alapján már nem keletkezhet további követelése.

- Végül biztosítéki célú engedményre utal az a tény is, hogy a bank az Engedményezési értesítőben szereplő II.r. alperesi bankszámlán elkülönítve szedte be és fordította a II.r. alperes tartozásának törlesztésére a befolyt összeget.

Összevetve a fentieket, a Kúria álláspontja szerint a bíróság a jogerős ítéletében a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltaknak

megfelelően, a szerződés egyes pontjainak egybevetése eredményeként, helytállóan állapította meg, hogy a felperes és a II.r. alperes nem teljesítési célú, hanem biztosítéki célú engedményezési megállapodást kötöttek. Ha ugyanis valóban teljesítési célú engedményezés történt volna, akkor a felek nem állapodtak volna meg abban, hogy a felperes a követelésből befolyt összegeket milyen törlesztésre számolja el, hiszen a követelés engedményezésével - átruházásával - a II.r. alperes a felperes felé fennálló kötelezettségét teljesítette volna, s a továbbiakban a felperesnek a II.r. alperessel szemben nem is állt volna fenn követelése, mert az engedményezéssel az kielégítésre került volna. Ez esetben a felperes csak akkor léphetett volna fel a kezesként felelősséget vállaló II.r. alperessel szemben, ha a követelést az I.r. alperestől nem lehetett volna behajtani. Helytállóan ítélte meg úgy a jogerős ítélet, hogy a felek között létrejött Engedményezési szerződés egy fiduciárius, biztosítéki céllal létrejött engedményezési megállapodás, mely azonban a II.r. alperes csődeljárásának, majd később felszámolásának megindulása miatt nem érvényesíthető, a letétbe helyezett összeg a felszámolási vagyon részét képezi.

A felperes felülvizsgálati kérelmében tévesen állította, hogy a II.r. alperes felszámolási eljárásában kezesi kötelezetre hivatkozással jelentette be a hitelezői igényét. Az iratok tartalmából megállapíthatóan ugyanis a bejelentett tőkekövetelés biztosítékaként ingó dolgot terhelő keretbiztosítéki zálogjogot jelölt meg, és a felszámoló ennek alapján sorolta be a hitelezői igényét a Cstv. 49/D.§-ába. Nem vitásan a felperes tájékoztatta a felszámolót az Engedményezési szerződésről (bejelentés 6. pont), és arról, hogy az engedményezett követelések nem képezik a felszámolási vagyon részét, az a felperes tulajdona. Arra is hivatkozott, hogy a szerződés alapján a II.r. alperest készfizető kezesség terheli, és kérte a felszámolót, hogy a készfizető kezességvállalás alapján az I.r. alperes által meg nem fizetett összegeket függő jövőbeni követelésként igazolja vissza. Ha azonban csak készfizető kezességre vonatkozó szerződés állt volna fenn a felperes és a II.r. alperes között, a készfizető kezesség alapján függő követelésként nem lehetett volna a felperes követelését visszaigazolni. A felszámoló a bankgarancia alapján esetlegesen felmerülő követelés miatt vette figyelembe függő követelésként a felperes igényét (Cstv. 3. § (1) bek. c) pont). A felperesnek a felülvizsgálati kérelemben foglalt az az állítása tehát, hogy a II.r. alperes felszámolója a kezesi kötelezettség alapján igazolta vissza a követelését, és ezzel elismerte a felperes álláspontját, nem felel meg a valóságnak, ezért a bíróságoknak ezzel a kérdéssel, mint ellentmondással, nem kellett foglalkozniuk.

Az I.r. alperessel szemben előterjesztett másodlagos kereseti kérelme tekintetében a felperes részben arra alapozta a

követelését, hogy az I.r. alperes az általa elfogadott kötelezettség ellenére nem a megadott számlaszámra teljesítette az átutalást, másrészt pedig arra is hivatkozott, hogy az I.r. alperes jogellenes késlekedése miatt nem tudta beszedni a követelését.

A Kúria egyetért a másodfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy az első önrész tekintetében az I.r. alperes valóban tévesen fizetett a II.r. alperes III.r. alperesnél vezetett számlájára, mert ekkor még nem tudott a III.r. alperes zálogjogáról. Ugyanakkor azonban a zálogjog fennállása miatt a III.r. alperest megillette volna ez az összeg akkor is, ha az a felperes által vezetett bankszámlára érkezett volna, ezért végeredményben a megfelelő helyre utalta át az I.r. alperes ezt az összeget. Ezt követően a felperes és a III.r. alperes is jogot formált a követelés további részére, ami miatt az I.r. alperes a jogszabályoknak megfelelően döntött úgy, hogy az összeget bírósági letétbe teljesíti, ezért ebben a tekintetben sem állapítható meg a kártérítési felelőssége. A felperes arra is hivatkozott, hogy az I.r. alperes jogellenesen késlekedett. A Kúria álláspontja szerint - az eljárás adatai alapján - helytállóan állapította meg a jogerős ítélet azt, hogy az I.r. alperes a vállalkozói díjfizetéssel nem esett késedelembe, ezért nem kötelezhető ezen az alapon sem kártérítésre.

A felperes a felülvizsgálati tárgyaláson kifogásolta első ízben, hogy az engedményezés alapjául szolgáló követelés a konzorciummal kötött vállalkozási szerződésből eredt, melyben vállalkozóként nem csupán a II.r. alperes, hanem a perben nem álló M. D. Kft. is szerepel. A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében, azonban a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt, a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, ezért a felülvizsgálati bíróság a felperes e kifogásával érdemben nem foglalkozott. Megjegyzi egyébként, hogy a konzorcium vezetőjeként a II.r. alperes került megjelölésre, az I.r. alperesnek a II.r. alperessel állt fenn a közvetlen jogviszonya, a konzorcium belső elszámolási megállapodása nem ennek az eljárásnak a tárgya.

A felperes jogegységi eljárás kezdeményezését tartotta szükségesnek abban a kérdésben, hogy a bankügyletek során, folyószámlahitel esetén, lehetséges-e törlesztési engedmény kikötését alkalmazni. Ezzel tulajdonképpen azt akarta megállapíttatni, hogy a kötelezett részéről teljesítési engedményről van szó, melyet a hitelező részéről törlesztési engedményként jelölt meg. (Lásd. felperes felülvizsgálati kérelme) A Kúria azonban megállapította, hogy a jogegységi eljárás kezdeményezésének a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltételei nem állnak fenn. Figyelemmel arra, hogy a Kúria álláspontja szerint a felperes és II.r. alperes között biztosítéki célú engedményezési szerződés jött létre, a teljesítési engedmény és a folyószámlahitel kapcsolata nem

volt vizsgálható.

A kifejtett indokokra tekintettel a felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelme alapos a következő indokok miatt:

Az I.r. alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy a bíróság jogerős ítéletében a kereset szerinti pertárgyérték meghatározásánál figyelmen kívül hagyta a Pp. általa megjelölt rendelkezéseiben foglaltakat.

A kereset szerinti pertárgyérték az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke [Pp. 24. § (1) bekezdés, 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdés, 4/2008. PJE]. A felperes marasztalás iránti eredeti keresete alapján számított pertárgyérték 160.153.200 forint, míg az ezzel tárgyi keresethalmazatban álló, az óvadék képzésének megállapítására és tűrésre kötelezés iránti kereset szerinti pertárgyérték - a Pp. 24. § (2) bekezdés f) pontja értelmében - a biztosított követelés összege, azaz 136.704.520 forint. E pertárgy értékek megállapítását a kereset későbbi leszállítása nem érinti (Itv. 39. § (1) bekezdés).

Ekként az I.r. alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a kereset szerinti pertárgyérték (160.153.200 forint + 136.704.520 forint =) 296.857.720 forint alapulvételével a 32./2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a)-c) pontjai alapján megállapítható ügyvédi munkadíj maximális összege 5.168.577 forint + ÁFA (melyből a felperes a felülvizsgálati kérelmében 5.000.000 forint + ÁFA jogi képviseleti munkadíj megállapítását kérte).

A fellebbezési érték - az Itv. 39. § (1) bekezdése értelmében - a vitássá tett követelés értéke, amely a perbeli esetben (76.701.016 forint + 51.421.824 forint =) 128.122.840 forint volt. E fellebbezés érték alapján megállapítható teljes ügyvédi munkadíj összege a hivatkozott IM rendelet alapján 2.240.000 forint + ÁFA.

Az I.r. alperes az iratokból megállapíthatóan az eljárás során a védekezését, jogi álláspontját részletesen kifejtette. A képviseletében eljáró ügyvéd ténylegesen kifejtett tevékenysége, az ügy bonyolultságára, a felperes többszöri keresetváltoztatására is tekintettel, a jogi képviselőtől elvárható tevékenységnek mindenben megfelelt. Emellett sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság érdemben nem indokolta meg a kereset szerinti pertárgyérték, illetve fellebbezési érték alapulvételével egyébként megállapítható jogi képviseleti munkadíj összegének nagymértékű csökkentését. A felülvizsgálati bíróság úgy ítélte meg, hogy a csökkentésre okot adó körülmény nem áll fenn, ezért az I.r. alperes javára megállapított első- és másodfokú ügyvédi munkadíj összege tekintetében jogszabálysértő jogerős ítéletet e részében hatályon kívül helyezte, s a jogszabályoknak megfelelő új határozatában a

felülvizsgálati kérelemben foglalt összegnek megfelelő összegben marasztalta a felperest az I.r. alperes javára első- és másodfokú perköltség megfizetésére, a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával.

Egyebekben a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

Az alaptalan felülvizsgálati kérelmet benyújtó felperest kötelezte az alperesek felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége - a jogi képviselő munkadíja - megfizetésére. Ennek összegét a már hivatkozott IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése alapján, a kifejtett ügyvédi munkára tekintettel, továbbá annak figyelembevételével állapította meg, hogy a felülvizsgálati eljárásban ugyanazon jogkérdések vizsgálata vált szükségessé, mint a másodfokú eljárásban.

Budapest, 2012. június 11.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró